

Szabó Mária

A magyar nyelvben meghonosodott latin orvosi és köznyelvi kifejezések (1. rész)

Mint minden tudomány, így az orvostudomány is az ókori Görögországban jött létre. Természetesen megvoltak az egyiptomi, mezopotámiai, sőt kőkori előzményei is. A görögök sok mindent átvettek az ókori kelet tudósaitól, hogy aztán náluk érjen tudománnyá. A Corpus Hippocraticum legrégebbi iratai két és fél ezer éve jöttek létre, de a későbbiek is több mint kétezer évesek. Így a megszülető orvostudomány nyelve, mint megannyi más tudományé is, a görög. Ám ahogy a filozófia terminusai, úgy a görög orvostudományéi is római közvetítéssel jutottak el az európai nyelvekbe. Sok esetben megtartották a görög szót, persze latin formában, máskor görög–latin keverék szavak keletkeztek, megint más esetben pedig tisztán latin a terminológia. Elsősorban azokban az esetekben maradtak meg a görög szavak, amikor azok a latinban már meghonosodtak, és bekerültek a mindennapi nyelvhasználatba. Erre Cicero fordítási technikáját lehet példának felhozni, aki a latin filozófiai terminológia megalkotója. Cicero alapvetően azon a véleményen volt, hogy görög szavakat csak akkor lehet alkalmazni, ha nincs latin megfelelőjük, vagy ha ezek a szavak a latin nyelvben már meghonosodtak. „Mindazonáltal azokat a szavakat, amelyeket a régiek példája szerint a latinok helyett használunk, amilyenek: rhetorika, dialektika, grammatika, geometria, muzsika, noha ki lehetne fejezni latinul is, tekintjük magunkénak, mivel a szokás már szentisítette őket.”²¹ Ugyancsak *A legfőbb jóról és rosszról* című művében írja a következőket is: „De nem is kell szóról szóra fordítani, mint az ügyetlen fordítók szokták, ha van azonos jelentésű, használhatóbb kifejezésünk. Én bizony azt is megteszem, hogy amit a görög egy szóval mond, ha másképp nem lehet, több szóval fejezem ki. Sőt azt is megengedhetjük magunknak, hogy görög szót használjunk, ha nem találunk helyette latint.”²²

Magyarországon a latin 1846-ig hivatalos nyelv volt, ezért nem csodálkozhatunk azon, hogy a tudományok nyelvében és a köznap nyelvben is rengeteg latin, illetve a latin közvetítésével görög szó honosodott meg. Íróink, költőink is sok latin kifejezést, idézetet használtak, és akárcsak az ókorban, ma is hatnak a nyelvre. Sokszor ezek az idegen eredetű szavak már annyira nyelvünk részeivé váltak, hogy eredeti jelentésükre és származásukra senki sem gondol. Természetesen az, hogy ki mennyi latin szót, kifejezést használ a mindennapi beszédben vagy a tudományos nyelvben, függ az illető műveltségétől, iskolázottságától. Sajnos egyre inkább rosszul használ, kifacsart szóval és elferdített értelemmel használják az idegen kifejezéseket. Emiatt mindenképpen érdemes utánajárunk, hogy mi volt a szó eredeti jelentése, és mit jelent ma az orvosi és a hétköznapi nyelvben. Az összegyűjtött szavak listája hosszú, de igen érdekes.

A szavak helyesírásánál figyelembe kell vennünk, hogy az orvosi nyelvben használjuk-e őket, vagy a köznyelvben. Az orvosi értelemben használt szavaknál többnyire megmarad a latin helyesírás, a köznyelvben magyar átírást és eltérő jelentést találunk.

Sok mesterségesen kialakított újkori szó van mind az orvosi nyelvben, mind a köznyelvben, ezek azonban megtartották eredeti görög vagy latin szóelemeiket. Amennyire tudtam, igyekeztem a mai és az eredeti jelentéseket megadni. Csak a latin főneveknek írtam ki a teljes szótári alakját, az igéknek és mellékneveknek, valamint a görög szavaknak nem. Ahol a görög vagy latin szó jelentése megegyezik a magyar jelentéssel, ott nem írtam oda külön a jelentéseket.

A
abberráció, abberált eltévelyedett (*abberratio*, -*onis*, f. eltévedés, eltévelyedés, eltérés; *aberro* tévelyeg, eltéved, eltér)
abnormális (*abnormis* szabálytól eltérő, szabálytalan → **norma**)
abortusz vetelés (*abortus*, -*us*, m., *aborto* korán szülni; *abortio*, -*onis*, f. idő előtti szülés)

abscessus kelés, tályog, elmenetel, eltávozás (*abscedo* elmegy, eltávozik)
abszolút bármi, ami teljes, befejezett vagy tökéletes (*absolutus* teljes, tökéletes, befejezett)
abszorbens elnyelő (*absorbens*, *absorbeo* elnyel, felhőrpint)
abszorpció elnyelés (*absorptio*, -*onis*, f.)
absztinencia többnyire a szesz italoktól való tartózkodás, önmegtartó-

tatás, mértékletesség (*abstinentia*, -*ae*, f. önmegtartóztatás, mértékletesség; *abstineo* távortart, megtartóztat)
absztinens aki nem iszik szeszest italt (*abstinens* önmegtartóztató, mértékletes, önzetlen)
absztrakció elvonatkoztatás (*abstractio*, -*onis*, f. elhurcolás, elvonás, elrablás; *abstraho* elhurcol, elhúz, erő-

vel elvisz, elvon, magyarul használjuk az *absztrahál*, elvonatkoztatást ígét is)

abundancia terjengősség (*abundantia*, -ae, f. bőőség, bővelkedés, gazdagság)

abundáns általában terjengős leírásra vagy beszédre használjuk (*abundans*, *abundo* kiárad, kiömlik, bővelkedik vmiben, gazdag)

adaptáció alkalmazkodás, alkalmazás (*adapto* hozzáilleszt, alkalmaz)

adenoma mirigyhámából kiinduló jóindulatú hámdaganat

adjuváns (*adiuvans* segítő, támogató; *adiuvo* segít, támogat, használ, l. *adjuváns szerek*)

adminisztráció adminisztratív irodai munkával kapcsolatos, papírmunka (*administratio*, -onis, f. segítség, igazgatás, kezelés; *administro* szolgál, segít, igazgat, kezel)

adoptál örökbe fogad (*adoptatio*, -onis, f. vagy *adoptio*, -onis, f. gyermekké vagy örökbe fogadás, oltás a fába)

adrenalin a mellékvesevelő hormonja

aerob oxigén jelenlétét igénylő (ἀήρ, *aér* gr. *aer*, *aeris*, m. levegő, gőz, pára)

affekció hatás, benyomás, vmi külső hatásra előidézett állapot, minőség, testi, lelki állapot, törekvés, hajlam, vonzalom (*affectio*, -onis, f.)

affektál kényeskedik, mesterkéltén viselkedik (*affectatio*, -onis, f. mesterkélttség)

affinitás hajlam, vonzódás (*affinitas*, -atis, f. összefüggés, összeköttetés, újk. rokonság, vonzódás)

afrodiziákum szerelmi vágyat keltő anyag (ἀφροδισιαστικός, *aphrodisziasztikosz* gr. szerelmi, szerelemre gerjesztő, Aphrodité, a szerelem és termékenység istennőjének nevéből)

afta szájban lévő fekély (*aphthai* gr. *aphthae*, -arum, f. fekélyek a szájban, főleg gyerekeknél)

agens (*agens*, változást előidéző hatás, erő)

agglutináció baktériumok vagy más sejtek kicsapódása az immunsavó hatására (*agglutinatio*, -onis, f. odaragasztás; *agglutino* odaragaszt)

agilis tevékeny, nyüzsgő (*agilis* mozgékony, sebes, fürge)

agitáció rábeszélés, meggyőzés, rávevés vmire (*agitatio*, -onis, f. mozgás, üzés, gyakorlás, tevékenység)

agónia haldoklás, haláltusa (ἀγωνία, *agónia* gr. nyilvános játékokon való részvétel, testgyakorlás, nyugtalan-ság, szorongás; *agonia*, -ae, f. félelem, rémület)

agresszió erőszakos, durva támadás, viselkedés (*aggressio*, -onis, f. következmény, megtámadás)

agresszív erőszakos, durva

akadémia a tudomány fellegvára minden országban (Ἀκαδημία, *Akadémeia* gr. Akadémosz héroszról kapta a nevét, akinek a szent ligetében alapította meg Platón az iskoláját, ezért az ókorban Platónnak és követőinek az iskolája volt az Akadémia)

akceptál elfogad, elismer, méltányol, tekintetbe vesz (*acceptatio*, -onis, f. elfogadás, méltánylás; *acceptor*, -oris, m. elfogadó)

akidencia esetlegesség, véletlenség, járvulékos tulajdonság (*accidentia*, -ae, f.)

akcidentális esetleges, véletlen

akció tett, cselekedet, akciófilm: izgalmas, fordultatos cselekményekben gazdag (*actio*, -onis, f. elintézés, végrehajtás, cselekvés, tett, működés, per, vád; *ago* tesz, cselekszik)

aklimatizáció idegen éghajlathoz való alkalmazkodás, ált. alkalmazkodás mindenféle új körülményekhez (*acclimatisatio* -onis, f.)

akkomodáció alkalmazkodás (*accomodatio*, -onis, f. hozzáilleszkedés, alkalmazkodás, *accomodo* alkalmaz, illetve)

akkumuláció felhalmozódás, pl. gyógyszer hatóanyagának felhalmozódása a szervezetben (*accumulatio*, -onis, f.; *accumulo* fölhalmoz, halomba gyűjt, rakásra gyűjt)

akkurátus gondos, pontos (*accuratus*)

akné bőrelváltozás, pattanás (*acne*)

akta hivatalos irat (*acta*, -orum, n. cselekvések, rendeletek, jegyzőkönyvek, napló; *ago* tesz, cselekszik)

aktív tevékeny (*activus* cselekvő)

aktivitás tevékenység, buzgólkodás (*activitas*, -atis, f. cselekvés, tevékenység)

aktuális esedékes, mostani (*actualis* tevékeny, hatályos, gyakorlati; *actus*, -us, m.)

aktus tett, cselekedet (*actus*, -us, m. mozgásba hozás, tevékenység, mű felvonása)

akusztikus hallás, hallással kapcsolatos (ἀκουστικός, *akusztikosz* gr.; *acusticus* hallási, hallóérzék, hallás)

akut hirtelen keletkező, hirtelen fel-lepő (*acutus* hegyes, éles, betegségről: súlyos, forró láz)

akvárium üvegedény fogságban tartott halak számára (*aquarium*, -ii, n. víztartó; *aqua*, -ae, f. víz)

albino pigmenthiányban szenvedő élőlény (*albinus*, *albus* fehér)

albumin fehérje (*albumen*, -inis, n. vminek a fehérje)

allergén allergiát okozó, kiváltó anyag (ἀλλεργία, *allergia* gr. újk.)

allergia túlérzékenység, allergia (ἀλλεργία, *allergia*, -ae, f. orv.)

alternatív pl. gyógymód, amely más lehetőségeket kínál (*alternatio*, -onis, f. váltakozás – *alter* más, másik)

ambíció törekvés (*ambitio*, -onis, f. hivatalkeresés)

ambiciózus törekvő, nagyravágó (*ambitiosus* tetszeni vágyó, hízelgő, nagyravágó, feltűnő)

ambulancia járóbeteg-rendelés, mentőautó (*ambulantia*, -ae, f.; *ambulo* járkál, sétál, utazik)

ambuláns járó beteg, mentőautó (*ambulans* sétáló, járkáló, utazó)

amnezia büntetés alól való felmentés (ἀμνηστία, *amnészta* gr. feledékenység, bűnbocsánat)

amnézia emlékezetkiesés (ἀμνηστία, *amnészta* gr. feledés, *amnesia*, -ae, f. orv. feledékenység, emlékezetkiesés)

ampulla mely szerv tágult, kiöblösödő része, üvegedényke (*ampulla*, -ae, f. szűk nyakú, öblös edény főleg kenőcsök, olajak tárolására, palack, korsó)

amputáció mely végtag, szerv lementése, csonkítása (*amputatio*, -onis, f. ág, gally, vessző levágása, metszés)

amputál lementsz, levág, csonkít vmely testrészt, szervet (*amputo* körülnyes, levág, lementsz, megrövidít)

anabolizmus anyagcsere-folyamatok (ἀναβολικός, *anabolikosz* gr. hajón szállítandó, behoztali; *anabolicus* anyagcsere-, *anabolismus*, -i. m. anyagcsere)

anaerob oxigén jelenlétét nem igénylő

analfabéta írni-olvasni nem tudó ember (az *alfa* és a *béta* a görög ábécé első két betűje, az *an-* fosztóképző)

anekdota általában szájról szájra terjedő történet (ἀνέκδοτος, *anekdotosz* gr. férjhez nem adott leány, kiadatlan írás, mű)

anesztézia érzéstelenítés, altatás (ἀνασθησία, *anaiszthészia* gr. érzékelés hiánya, érzéketlenség)

aneszteziológia³ a műtéti érzéstelenítés, altatás tudománya (*anaiszthészia* + *logia*; vminek a tudománya, *anaesthesiologia*, -ae, f.)

aneszteziológus műtéti érzéstelenítést végző szakember (*anaisztheszia* + *logosz*, *anaesthesiologus*, -i, m.)

anafílxia túlérzékenység, fokozott allergiás reakció (ἀναφύλαξια, *anaphylaxia* gr.)

analgészia a fájdalomérzés hiánya (ἀναλγησία, *analgészia* gr. fájdalommal szembeni érzéketlenség, tompaelméjűség; *analgesia*, -ae, f.)

analgetika tbsz. fájdalomcsillapító szerek (ἀνάλγητος, *analgétosz* gr. érzéketlen a fájdalommal szemben, fájdalom nélküli; *analgetica*, -orum, n.)

analitikus taglaló, elemző (ἀναλυτικός, *analütikosz* gr.; *analyticus* taglaló, elemző)

analízis elemzés (ἀνάλυσις, *analüszisz* gr. feloldás, megszabadítás, részekre bontás)

analóg hasonló (ἀνάλογος, *analogosz* gr. arányos, megfelelő, hasonló)

analógia hasonlóság (ἀναλογία, *analogia* gr.; *analogia*, -ae, f.)

egyformaság, hasonlóság, hasonlat)

anamnézis kórelőzmény (ἀνάμνησις, *anamnészisz* gr. a szónoklattanban a színleg elfelejtett dologra való emlékezés, felemlítése egy látszólag elfelejtett dolognak; *anamnesis*, -is, f.)

anatómia bonctan (ἀνατομή, *anatomé* gr. boncolás; *anatomia*, -ae, f.)

anatomikus (ἀνατομικός, *anatomikosz* gr.; *anatomicus* boncoló, bonctani)

anatómus kórboncnok (*anatomus*, -i, m.)

anatoxin gyengített, antigén hatását megtartott toxin

andrológia a férfiak betegségeivel foglalkozó tudományág (ἀνήρ, *anér* gr. férfi + *logia* vminek a tudománya; *andrologia*, -ae, f.)

anémia vérszegénység (ἀναιμία, *anaímia* gr. vértelenség, vérszegénység; *anaemia*, -ae, f.)

aneurizma tágulat érfalon, húgycsővön stb. (ἀνεύρυσμα, *aneurysma* gr. orv. véredénytágulás; *aneurosz* petyhüdt, ernyedtt, in nélküli)

angina szorongató fájdalom, torokgyulladás (*angina*, -ae, f. torokgyulladás, torokgyík; *ango* megszorít, fojtogat)

animáció pl. animációs filmben szereplő figurák életre keltése (*animatio*, -onis, f. éltetés, élővé tevés; -ae, f. lélek, életszellem, az anima a testben szétoszóródva található, a test mozgatásáért felelős, *animus*, -i, m. lélek)

anomália eltérés (ἀνωμαλία, *anómalia* gr., *anomalía*, -ae, f. egyenetlenség, ingadozás, változatosság, különbözőség, szabálytalanság, a szabálytól való eltérés)

anonim névtelen, nem ismert nevű (ἀνώνυμος, *anónümosz* gr.; *anonymos* névtelen, megnevezetlen)

antagonizmus ellentétesség, a gyógyszer gátló hatása egyidejűleg adott más gyógyszerekre (ἀνταγωνιστέω, *anatagoniszteó* gr. harcol vkivel, vkinek az ellenfele, *antagonisztesz* gr. ellenfél, versenytárs; *antagonismus*, -, m.)

antrax lépfene (*anthrax* gr.; *anthrax*, -acis, m. lépfene, pokolvar)

antiallergikum allergiás betegségek enyhítésére szolgáló szer (*antiallergicum*, -i, n. tsz. *antiallergica*, -orum, n.)

antihisztamin hisztamin hatást gátló anyag (*antihystamin*)

antiszeptikus fertőzésellenes, antiszeptikus (*antisepticus*; σήψις, *sepsis*, -is, f. rothadás; *szépsz* gr.; *seps*, *sepis*, f. egy kígyófajta, amelynek harapása rothadó sebet okozott)

antitoxin mérég, toxin ellenanyaga

antropológia az emberrel foglalkozó tudomány, embertan (*anthropologia* gr. ἄνθρωπος, *anthróposz* gr. ember + *logia*, *anthropologia*, -ae, f.; *antropologosz* gr. emberről beszélő; *anthropologus*, -i, m.)

aorta főütőér (ἀορτή, *aorté* gr.; *aorta*, -ae, f. főütőér, aorta)

apátia közöny (ἀπάθεια, *apatheia* gr. közömbösség, érzéketlenség, közönyösség, fájdalomtól való mentesség; *apathia*, -ae, f. a sztoikusoknál a szenvedélyektől való mentesség)

apokalipszis világvége, kinyilatkoztatás (ἀποκάλυψις, *apokaliüpszisz* gr.

kinyilatkoztatás, *apokalüptó* gr. felfed, leleplez, kijelent)

apoplexia gutaütés, szélhűdés (ἀποπληξία, *apopléxia* gr.; *apoplexia*, -ae, f. gutaütés)

apparátus vhol rendelkezésre álló kiszolgáló személyek és anyagi dolgok (*apparatus*, -us, m. készülék, készület, házi bútorok; *apparatus* elkészült, kész)

appendix függelék, féregnyúlvány (*appendix*, -icis, f. függelék, toldalék, melléklet; *appendo* függeszt, hozzátold)

applikáció alkalmazás, hozzáillesztés (*applicatio*, -onis, f. ragaszkodás, csatlakozás, hajlam, vonzódás; *aplico* hozzáilleszt, alkalmaz, egyesít, összekapcsol)

apprehenzió megragadás, felfogás (*apprehensio*, -onis, f. megragadás, felfogás, megértés)

arborétum különleges fákkal, bokrokkal, növényekkel beültetett hely (*arboretum*, -i, n.; *arbustum*, -i, n. fákkal beültetett terület)

architektúra építészet (ἀρχιτεκτονία, *arkhitektonia* gr. építészet; *architectura*, -ae, f. építészet mint elméleti tudomány, ügyesség)

archívum mindenféle régi irat, film, zene stb. tárolása, ill. arra szolgáló hely (ἀρχαῖον, *arkheion* gr.; *archivum*, -i, n. levéltár)

aréna küzdőtér (*arena*, -ae, f. homok, főveny, tengerpart, színhely, homokkal beszórt küzdőtér)

argumentáció érvelés, bizonyítás (*argumentatio*, -onis, f. bizonyítás, indoklás, bizonyító ok)

argumentum érv, bizonyíték (*argumentum*, -i, n. ismertetőjegy, bizonyító ok, érv, tárgy, tartalom, színdarab)

aritmetika számtan (ἀριθμητική, *arithmétique* gr. aritmetika, számtan; *arithmeticum*, -ae, f. – *arithmosz* gr. mennyiség, szám, halmaz)

aritmetikus számtani, számtanhoz tartozó (ἀριθμητικός, *arithmetikosz* gr. számvetési, számolási, számtanban jártas; *arithmeticus* számtani)

aritmia szabálytalan szívverés (ἀρρυθμία, *arrhythmia* gr. ritmus hiánya, aránytalanság; *arrythmia*, -ae, f. mértéken túli)

aroma íz, illat, zamat együtt (ἄρωμα, *aróma* gr.; *aroma*, -atis, n. fűszer, *aromatikosz* gr.; *aromaticus* fűszeres, fűszer-)

arrogancia elbizakodott, öntelt, durva viselkedés (*arrogantia*, -ae, f. elbizakodottság, kevélység, gőg)

arrogáns elbizakodottan, durván, lekezelően viselkedő (*arrogans* elbizakodott, öntelt)

artéria ütőér (ἀρτηρία, *artéria* gr. ütőér, tsz. erek, légcső; *arteria*, -ae, f. ütőér, atréria)

artificiális mesterséges (*artifex*; *ars*, *artis*, f. művészet, mesterség)

artikuláció kiejtés, ízület (*articulatio*, -onis, f. ízület, kiejtés, névelő, a növények új ízületi hajtása)

aspektus vminek a jellemző vonása (*aspectus*, -us, m. ránézés, látás, megjelenség, láthatóság, külső)

aspiráció félrenyelés, vmely tárgy, nyál, étel stb. légcsőbe kerülése (*aspiratio*, -onis, f. kigőzölgés, rálehelés, ráfúvás)

aszéptikus fertőzés mentes (ἀσηπτος, *aszéptosz* gr. nem rothadó, *asepticus*; *sepsis*, -is, f. rothadás)

aszfalt (*asphaltus*, -i, m. földszurok, bitumen)

aszimmetria aránytalanság (ἀσυμμετρία, *aszümmetria* gr. aránytalanság, összemérhetetlenség; *assymmetria*, -ae, f. aránytalanság)

aszkéta (ἀσκητής, *aszkrétész* gr. vmilyen foglalkozást űző, folytató)

asszimiláció hasonlóná válás (*assimilatio*, -onis, f. egyenlősítés, összehasonlítás, hasonlóná válás)

asszisztál segít (*assisto* odaáll, odalép, segít, véd, oltalmaz, gyámolít)

asszisztens segítő (*assistens*; *assisto* odalép, segít, oltalmaz, véd)

asszociáció képzettársítás (*associo* társul fogad, társá tesz)

asztma (ἀσθμα, *asthma* gr. lihegés, asztma; *asthma*, -atis, n. szűkmellűség, fuldoklás)

asztmatikus (*asthmatikosz* gr.; *asth-maticus* fuldokló, fulladozó, asztmás)

asztrológia csillagászat (ἀστρολογία, *asztrológia* gr. *asztér* gr. csillag, hullócsillag, meteor + *logia*)

asztrológus csillagász (ἀστρολόγος, *asztrológosz* gr. csillagász, csillagjós)

asztronauta űrhajós (*asztér* gr. csillag + *nautész* gr. hajós, szó szerint csillaghajós)

asztronómia égtan, csillagászat (ἀστρονομία, *asztronómia* gr. *asztér* gr. csillag + *nomosz* gr. törvény)

asztronómus csillagász (ἀστρονόμος, *asztronómosz* gr.; *astronomus*, -i, m.)

atavizmus visszaütés az ősökre, pl. farokkal vagy szőrös testtel születés (*atavus*, -i, m. az ötödik nagyapa, ő, előd)

ateista nem istenhívő (ἄθεος, *atheosz* gr. istenekben nem hívő, istentelen, istenektől elhagyott *atheos* vagy *atheus*, -i, m. istentelen, istentagadó)

ateizmus istentagadás (*atheosz* gr.)

ateróma kásadaganat a fejen (ἀθήρωμα, *atheróma* gr.; *atheroma*, -atis, n.)

atlasz térképkönyv, oszlopot helyettesítő férfialak (*Atlasz* gr. a „hatalmas teherviselő” mitológiai alak, aki vagy a saját jószántából tartja az eget és a földet elválasztó oszlopokat, vagy büntetésből, amiért a titánok oldalán harcolt az istenek ellen; birodalma a róla elnevezett Atlanti-óceán széléig ért; a hellenisztikus korban kezdik el a földet a vállain tartó alakként ábrázolni)

atléta sportoló, atléta (ἀθλητής, *athlétész* gr.)

atmoszféra légkör, atmoszféra (ἀτμοσφαίρα, *atmoszphaira* gr.; *atmosphæra*, -ae, f.)

atom (ἄτομος, *atomosz* gr.; *atomus*, -i, f. oszthatatlan)

atrocitás bántalmazás (*atrocitas*, -atis, f. borzasztóság, iszonyúság, szörnyűség)

atrófia sorvadás (ἀτροφία, *atrophia* gr. táplálékhiány, sorvadás, elhalás; *atrophia*, -ae, f.)

attrakció vmely kiváló mutató, amely vonzza a nézőket (*attractio*, -onis, f. magához húzás, vonás)

attraktív vonzó

audiencia kihallgatás, meghallgatás (*audientia*, -ae, f. meghallgatás, hallás; *audio* hall)

audiovizuális hallásra és látásra vonatkozó (*audio* hall, meghall; *video* lát, néz)

auditórium tanterem, hallgatóság (*auditorium*, -ii, n. *audio* hall, meghall, meghallgat)

aukción árverezés (*auctio*, -onis, f. árverezés, növelés, gyarapítás; *augeo* növel, gyarapít)

auktor szerző (*auctor*, -oris, m. szerző, tanító, útmutató, gyám)

auktoritás tekintély (*auctoritas*, -atis, f. példa, minta, tekintély, nézet, vélemény, parancs; *auctor*, -oris, m.)

aula díszes, nagy terem (*aula*, -ae, f. külső udvar, vár, kastély, udvar)

aura előjel epilepsiánál (αὔρα, *aura* gr. szellő, szél, érzés, kívánság, pára, illat; *aura*, -ae, f. levegő, szellő, napvilág, nyilvánosság, fény, illat, kigőzölgés)

autentikus hiteles (αὐθεντικός, *authentikosz* gr. megbízható, hiteles, eredeti, biztos)

autista érzelmileg, szociálisan különböző fejlettségi szinten lévő betegek (αὐτός, *autosz* gr. ő, maga, azaz öntörvényű, magának való)

autizmus öntörvényűség sokféle változatot, különböző fokozatokat mutató betegség, amely lehet öröklött, veleszületett, az agy vmely károsodása folytán alakul ki (*autosz* gr. ő, maga; *autismus*, -i, m.)

automata magától működő (αὐτόματος, *automatosz* gr. önként, szabad akaratóból cselekvő, mozgó)

automatizmus tudattalan, akarattalan, gépiesen ismétlődő cselekvés vagy működés (*automatosz* gr. magától mozgó, magától cselekvő, *automatidzó* gr. magától, saját kezdeményezéséből tesz vmit; *automatismus*, -i, m.)

autonóm független (*autosz* + *nomosz* gr. saját törvénnyel rendelkező)

autonómia függetlenség, önkormányzat (αὐτονομία, *autonomia* gr., *autosz* ő, maga + *nomosz* törvény; *autonomia*, -ae, f.)

averzió ellenérvés vmivel, vkivel szemben (*aversio*, -onis, f. elfordulás, elpártolás, ellenszenv, undor)

avított ősi, régi, elavult (*avitus* nagyapai, öröklött, ősrégi)

axióma alaptétel, alapigazság (ἀξίωμα, *axióma* gr. alaptétel, alapigazság, tanigazság)

azbeszt égést, hőt tűró anyag (ἄσβεστος, *aszbeszton* gr. éghetetlen vászon, kő; *asbeston*, -i, n.)

B

bacillus pálcika alakú kórokozó (*bacillus*, -i, m. vagy *bacillum*, -i, n. kis pálcika, pálcá, bot)

bakteriológia (*bacteriologia*, -ae, f. – *baktérion* gr. botocska, pálcá + *logia*)

baktérium (βακτήριον, *baktérion* gr. botocska, pálcika; *bacterium*, -ii, n.)

balsam ír (βάλαμον, *balsamon* gr.; *balsamum*, -i, n. balsam, ír)

barbár műveletlen, civilizációval nem rendelkező (βάρβαρος, *barbarosz* gr. görögül nem tudó ember, nép; *barbarus* műveletlen, barbár)

bazilika (βασιλική, *basziliké* gr. nagyon látogatott hely, díszes épület, bazilika; *basilica*, -ae, f. királyi lakó-épület)

bázis alap (βάσις, *baszisz* gr. lépés, menés, menés, láb, talpazat, alap; *basis*, -is, f. talap, talpazat, lábazat, alap)

benignus jóindulatú (*bene* jól, *bonus* jó)

bestia undok, ravasz nőszemély (*bestia*, -ae, f. állat)

bestiális állatias, kegyetlen (*bestialis* kegyetlen, vad, állatias)

biceps kétfejű (*biceps*, -cipitis; *bis* + *caput*: *bis*, kétszer, kettő, *caput*, -itis, n. fej)

bifidus kettéhasított, két részre osztott, kettéhasadt (*bis* + *findo* kettéhasít)

bifokális kétfókuszú (*bifocalis*: *bis* + *focus*, -i, m.)

bilingvis kétnyelvű (*bilinguis*: *bis* + *lingua*, -ae, f.)

bilirubin epefesték (*bilis*, -is, f. epe)

biogenezis az élet keletkezése (*biogenesis* gr. *biosz* élet, *geneszisz* vminek az eredete, forrása, létrehozó oka)

biológia (*biologia*, -ae, f. gr. *biosz* + *logia*)

biopszia élő szervezetből vett szövet vizsgálata (*biopsia*, -ae, f.)

bitumen (*bitumen*, -inis, n. földszurok, gyanta)

blaszfémia gyalázkodás (βλασφημία, *blaszfémia* gr. gyalázkodás, káromlás, baljóslatú)

boa óriáskígyó (*boa*, -ae, f. a *bos*, *bovis*, m, f. tehén szóból; úgy hitték, hogy szereti megszopni a teheneket a vízikígyó)

botanikus növényekkel foglalkozó (βοτανή, *botané* gr. legelő; *botanicum*, -i, n. fűvészkönyv)

breviárium rövid kivonat (*breviarium*, -ii, n. rövid átnézet, kivonat, rövid jegyzék; *brevis* rövid)

bronchitisz hörghurut (*bronchitis*, -itidis, f.; *bronchus*, -i, m. hörgő)

bronchoszkópia hörgőtükrözés (*bronchus*, -i, m. hörgő; *szkópia* gr. csúcs, orom, őrhely, megfigyelőhely, megfigyelés, őrködés)

brutális kegyetlen (*brutalis* állatias, oktalan, értetlen)

bubópestis (βουβών, *bubón* gr. ágyék, daganat)

bulimia farkaséhség (βουλιμία, *bulimia* gr. farkaséhség; *bulimia*, -ae, f.)

bullá hólyag (*bullá*, -ae, f. víztől feldagadó vízbuborék, feldagadó és ettől gömbölyűvé váló tárgy)

C

cachexia kóros, beteges soványság (καχεξία, *kakhekszia* gr. rossz testi, egészségi állapot, az egészség elhanyagolása, betegség; *cachexia*, -ae, f. tüdővész, tüdősorvadás, sorvadás, senyvedés)

cella fülke, apró helyiség, sejt (*cella*, -ae, f. raktár, kamra, élesztár, szobácska, sejt a kaptárban)

celluláris sejtes (*cellularis*; *cellula*, -ae, f. sejt)

cenzor bíráló, felülvizsgáló (*ensor*, -oris, m. római hivatalnok)

cenzúra felülbírálás, megítélés (*censura*, -ae, f. censori hivatal, méltóság, szigorúan erkölcsös magaviselet, szigor)

centiméter (*centum*+ *metrum* századrész)

centrális középponti, központi (*kentron* gr. ösztöke, dárdahegy, közrövel való szúrás eredménye, azaz középpont, *centralis* középpontban lévő, központi)

centrifugális a középponttól elfelé irányuló (*centrifugalis*)

centripetális a középpont felé irányuló (*centripetalis*)

centrum vmi középpontja, központ (κέντρον, *kentron* gr. közép, középpont)

cerebrál ünnepélyesen tesz vmit (*celebro* összegyülekezés, összesereglés, nép ünneplése)

cerebrális agyi, agyhoz tartozó (*cerebralis* agyi; *cerebrum*, -i, n. nagyagy)

ceremónia ünnepély, ünnepélyes felavatás (*caerimonia*, -ae, f. tisztelet, hódolat, szertartás, ünnepély)

chirurgia, kirurgia sebészet (χειρουργία, *kheirurgia* gr. kézi munka, kézügyesség, kézműves mesterség, sebészi gyakorlat, sebészet; *kheir* gr. kéz; *chirurgia*, -ae, f.)

chirurgus, kirurgus sebész (χειρουργός, *kheirurgosz* kezével dolgozó, kézműves, művész, sebész; *chirurgus*, -i, m.)

cianotikus szederjes (κυάνεος, *küaneosz* gr. sötétkék, szederjes; *cyaneus*)

cianózis szederjesség

ciklikus ismételtlen visszatérő (κύκλος, *küklikosz* kör alakú, kör -, körforgás; *cyclicus*)

ciklus (*küklosz* gr. kör, gyűrű, körforgás; *cyclus*, -i, m. csillagászati forduló, ismétlődő sorrendben való szabályszerű váltakozás)

cimbalom (κύμβαλον, *kümbalon* gr. cintányér; *cymbalum*, -i, n. teknő alakú, öblös hangszer)

cinikus (κυνικός, *künikosz* gr. a kutya szóból, cinikus bölcsülethez tartozó; *cynicus*)

cinizmus (κυνισμός, *küniszmosz* gr. cinikus gondolkodás és cselekvés; *cynismus*, -i, m.)

cirkumcizio körülmetélés (*circumcisio*, -onis, f.; *circum* körül, *cido* metsz, lemetsz)

cirkumstancia körülmény, állapot (*circumstantia*, -ae, f. körülállás, körülmény, állapot; *circum* körül, *sto* áll, megáll)

cirka körülbelül (*circa* előjárószo, számok mellett: körülbelül, mintegy)

cirkuláció keringés (*circulatio*, -onis, f.; *circulus*, -i, m. kör, gyűrű)

cirkusz (κίρκος, *kirkosz* gr. cirkusz; *circus*, -i, m. körvonal, versenytér, kör alakú versenypálya)

cirrózis májsugorodás (*cirrhosis*, -is, f.)

ciszta (κύστις, *küsztisz* gr. hólyag, húgyhólyag; *cysta*, -ae, f. tömlő, hólyag)

ciszterna (*cisterna*, -ae, f. föld alatti víztároló)

citológia sejttan (κύτος, *kütosz* gr. üreg, edény, amely befed, betakar, test, sejt; *cytologia*, -ae, f.)

citoplazma az élő sejt alapanyaga (*cytoplasma*, -atis, n.)

civil (*civis*, -is, m, f. polgár, *civilis* polgárhoz tartozó, polgár-, udvarias)

civilizáció (*civis*, *civitas*, -atis, f. polgárság, állam)

continentia visszatartás, tartóztatás, önmegtartóztatás (*continentia*, -ae, f.)

D

debil szellemileg visszamaradott (*debilis* nyomorék, erőtlen, gyenge)

debilitás szellemi visszamaradottság (*debilitas*, -atis, f. nyomorékság, erőtlenség, gyengeség)

decens csinos, szép (*decens* illő, illendő, tisztességes, csinos, szép)

dekubitusz felfekvés (*decumbo* lefekszik, ledől; *decubitus, -us, m.*)
dedikáció ajánlás (*dedicatio, -onis, f.* felajánlás ált. az isteneknek)
dedikál ajánl vkinek (*dedico* ajánl, jelent, tudósít)
dedukció levezetés (*deductio, -onis, f.* odavezetés, elvezetés, levezetés, bizonyítás, lecsapolás; *deduco* levezet, vezet, elvezet; *duco* vezet; *dux, ducis, m.* vezér)
defekt (*defectus* meggyengült, erőtlén)
defektus hiány, fogyatékoság
defektus elérőtlenült, meggyengült, erőtlén)
defenzió védekezés (*defensio, -onis, f.* védelmezés, védelem)
definíció meghatározás (*definitio, -onis, f.* határszabás, pontos kijelölés, értelmezés)
deformáció elformátlanodás, eltorzulás (*deformatio, -onis, f.* elcsúfítás, eltorzítás, kisebbités, gyalázás; *forma, -ae, f.* alak, forma)
deformitás eltorzulás, alaki rendellenesség (*deformitas, -atis, f.* idomtalanság, rútság)
degeneráció elfajulás, elkorcsosulás (*degeneratio, -onis, f.*; *degenero* fajtától elüt, elfajzik, elkorcsosodik, bemocsokol, gyaláz; *genus, generis, n.* faj, nemzetség)
dekompenzáció kiegyenlítődési zavar (*decompensatio, -onis, f.*)
dekompresszió nyomáscsökkenés (*decompressio, -onis, f.*; *de + compressio, compressio* összenyomás, sajtolás, összeszorítás; *comprimo* összenyom, összesajtol, összeszorít, dugulást okoz, kemény székletet csinál, vizelést akadályozza, sebet, kelevényt behegeszt, meggyógyít)
dekoncentrált szétszórt, figyelmét összpontosítani nem tudó
delegáció küldöttség (*delego* utasít, megbíz, ráruház, pénzösszeg kifizetésére utasít; *delegatio, -onis, f.* utalvány fizetésre, adószedés)
delikát finom (*delicatus* kecses, bájos, finom, kellemes, fényűzési cikkek)
delírium átmeneti tudatzavar (*delirium, -ii, n.* félrebeszélés; *delirus* barázdától eltérő, tévelygő, eszelős, tébolyodott; *deliro* eszelősködik, bolondoskodik)
demens esztelen, bolond (*demens: de + mens, mentis, f.* ész, elme)

demencia esztelenség, megtévelyodottság (*dementia, -ae, f.*)
demográfia a népesség összeírása, a népesség létszámának alakulása (*δημος, démosz* gr. nép + *γραφία, graphia* gr. összeírás, írás)
demokrácia (*δημοκρατία, démokratia* gr. népuralom, *démosz* nép + *kratosz* erő, hatalom, *democratia, -ae, f.*)
demonstráció megmutatás, bizonyítás, tüntetés (*demonstratio, -onis, f.* megmutatás, bizonyítás, dicsérő, magasztaló beszéd)
demonstrátor (*demonstrator, -oris, m.* kimutató, megmutató)
deportál kivisz, eltávolít, száműz másik országba (*deporto* elvisz, elhord, elszállít)
depresszió levertség, nyomott lelki állapot, hangulat (*depressio, -onis, f.* lenyomás, lemélyítés, mélyre rakás; *deprimo* lenyom, elnyom, elsüllyeszt)
deriváció levezetés, leszármaztatás (*derivatio, -onis, f.* másfelé vétel, vezetés, leszármaztatás)
dermatológia bőrgyógyászat (*dermatologia, -ae, f.*; *derma* gr. bőr + *logia*)
destrukció lerombolás (*destructio, -onis, f.* lebontás, lerontás, megsemmisítés)
desztillált tisztított víz (*destillo* lecsepegtet, lecsepeg; *destillatus* lecsepegtetett)
detergens tisztító (*detergeo* letöröl, letörölve tisztogat, szárít, letöröl)
determináció meghatározás (*determinatio, -onis, f.* vég, befejezés, határolás; *determino* meghatároz, határt szab)
determináns meghatározó (*determino* határt szab, meghatároz; *determinans*)
deviáció elhajlás, elferdülés (*deviatio, -onis, f.*; *devio* az útról letér, eltéved – *de + via, -ae, f.* út)
dezertál elszökik, áttál az ellenséghez (*desero* elhagy, elszökik)
dezinfekció fertőtlenítés (*desinfectio, -onis, f.*)
dezinficiens fertőtlenítő (*desinficiens*)
diabétesz cukorbetegség (*διαβήτης, diabétész* gr. mérőőn, körző, cukorbetegség; *diabetes, -ae, m.*)
diagnosztika a betegség felismerése (*διαγιγνώσκω, diagignószkó* gr. megkülönböztet, világosan felismer; *diagnostica, -ae, f.*)

diagnózis kórisme (*διάγνωσις, diagnószisz* gr. megkülönböztetés, megítélés, megállapítás, kórmegeállapítás; *diagnosis, -is, f.*)
dialektus nyelvjárás (*διάλεκτος, dialektosz* gr. nyelvjárás; *dialectus, -i, f.*)
dialízis (διάλυσις, *dialüszisz* gr. szétválasztás, szétválás, felbomlás, megszüntetés; *dialysis, -is, f.*)
dialógus párbeszéd (*διάλογος, dialogosz* gr. párbeszéd; *dialogus, -i, m.*)
diéta étrend (*διαίτα, diaita* gr. életrend, étrend; *diaeta, -ae, f.*)
dietetikus étrendi, étrendre vonatkozó (*διαιτητικός, diatétikosz* gr. étrendre, életrendre vonatkozó; *dieteticus*)
differencia különbség (*differentia, -ae, f.* különbség, különbözőség)
diffúzió szétterjedés (*diffusio, -onis, f.* szétfolyás, elterjedés; *diffundo* elterjed, elszéled, szétfolyik)
diftéria (*διφθέρα, diphthera* gr. kidolgozott bőr, bőrruha, bőrsátor, pergamen, orv. hártya, álhártya; *diphtheria, -ae, f.*)
diktálás tollbamondás (*dictatio, -onis, f.* diktálás, tollbamondás)
diktátor (*dictator, -oris, m.* legfőbb tisztviselő, diktátor)
diktatúra diktátori hatalom (*dictatura, -ae, f.*)
dilemma kétség (*δίλημμα, dilémma* gr. kétágú tétel)
dioptria üveglencse optikai fénytörési mértékegysége (*διόπτρα, dioptra* gr. magasságmérő, távolságmérő műszer, *opszisz* gr. látás, látóképesség, szem)
diploma oklevél (*δίπλωμα, diplóma* gr. kétszeresen összehajtott levél, hivatalos ajánlólevél, okirat, oklevél)
direkció útbaigazítás, utasítás (*directio, -onis, f.* egyenesítés, irányítás, irányadás; *rectus* egyenes, helyes)
diskurzus beszélgetés, értekezés (*discursus, -us, m.* futkosás, csapongás, kószálás, értekezés, elmefuttatás)
disputa beszélgetés, megvitatás (*disputatio, -onis, f.* kiszámítás, tárgyalás, megvitatás)
diszkosz korong, porckorong (*δίσκος, diszkosz* gr. korong; *discus, -i, m.* kerek, lapos edény, tál, korong, porckorong)
diszkréció (*discretio, -onis, f.* elkülönítés, különválasztás, megkülönböztetés)
diszkrét (*discerno* elkülönít, különválaszt)

diszkrimináció megkülönböztetés (*discriminatio*, -onis, f. megkülönböztetés, osztályozás)

diszlexia olvasási képesség zavara (δυσλεκτος, *düslektosz* gr. kimondhatatlan, *lexisz* gr. szó; *dyslexia*, -ae, f.)

diszperzió szétszórás, szétszóródás (*dispersio*, -onis, f. szétszórás, elszéledés, *dispergo* tovahint, szétszór)

disszertáció értekezés (*dissertatio*, -onis, f. értekezés, vizsgálat, tárgyalás)

disszimiláció bontó anyagsere (*dissimilatio*, -onis, f.; *dissimilis* nem hasonló, különböző)

disszimuláció tettetés, színlelés (*dissimulatio*, -onis, f. eltitkolás, tettetés, színlelés)

diszszonancia rossz hangzás (*dissonantia*, -ae, f. össze nem hangzás, nem egyezés, különbözőség)

diverzitás különféleség, eltérés (*diversitas*, -atis, f. ellentétes nézet, vélemény, gondolkodásmód, különféleség)

dizentéria vérhas (δυσεντερία, *düszenteria* gr. görcsös hasmenés, vérhas; *dysenteria*, -ae, f.)

doktor (*doceo* tanít, *doctor*, -oris, m. tanító)

doktrína tan, tantétel (*doctrina*, -ae, f. tan, elmélet, oktatás, tanítás; *doceo* tanít, oktat, nevel)

dokumentum irat, bizonyító irat (*documentum*, -i, n. intés, figyelmeztetés, intő példa, bizonyosság, tanúság)

domesztikált háziasított (*domesticus* házhoz tartozó, házi; *domus*, -us f. ház)

domináns uralkodó (*dominans*, *dominus* -i, m. úr; *domus*, -us f. ház)

domináns uralkodó (*dominans* uralkodó; *domus*, -us, f. ház; *dominus*, -i, m. a ház ura)

donor véradó, vmilyen szervet adó (*dono* ad, ajándékoz, *donatio*, -onis, f. ajándékozás, adományozás)

dózis adag (δόσις, *doszisz* gr. adás, ajándék, adomány, adag, rész; *dosis*, -is, f.)

dráma (δράμα, *drama* gr. színjáték, dráma; *drama*, -atis, n.)

drasztikus célravezető, hatékony eljárás, beavatkozás (δραστήριος, *drasztérios* gr. cselekvő, tevékeny, tetterős; *drasticus*)

duodénium nyombél, patkóbél, a nyombélhez tartozó (*duodenum*, -i, n.)

duodenális nyombélhez, patkóbélhez tartozó (*duodenalis*)

dupla kettős, kétszeres (*duplus* kétszeres, kettős, *dupla*, -ae, f. ti. *pecunia* kettős ár)

E

ediktum hivatalos hirdetemény (*edictum*, i, -n. vmely római tisztviselő hivatalos hirdeteménye, parancs, hirdetemény)

editor kiadó (*editor*, -oris, m. kiadó, előidéző, csináló)

edukáció nevelés (*educatio*, -onis, f. tenyésztés, felnevelés, nevelés)

effektus hatás (*effectus*, -us, m. kivitel, végrehajtás, hatás, siker, foganat)

égisz vmi égisze alatt: vmi oltalma, védnöksége alatt (αἰγίς, *aigisz* gr. Zeus, ill. Pallasz Athéné kecskebőrből készült pajzsa, amelynek közepén a Gorgó-fő volt. A Gorgó-fő kővé dermedtette ellenségeiket, az αἴξ, *aix* gr. kecske szóból származik, mivel a pajzs védőfegyver, innen átvitt értelme: olatlom, védelem; *aegis*, -is, f.)

egocentrikus énközpontú (*ego* én + *kentron* központ gr.; *egocentricus*)

egocentrizmus énközpontúság

ejekció kivetés, kifícamodás (*ieictio*, -onis, f. kivetés, számkivetés, kifícamodás)

ekcéma vérbősséggel járó, apró, később nedvedző hólyagocskákkal járó bőrelváltozás (ἐκζεμα, *ekzema* gr. kelés; *ekcéma*, -atis, n.)

ekkhó visszhang (ἠχώ, *ékhó* gr.; *echo*, -us, f.)

elasztikus rugalmas (*elasticus*)

elefánt (ἔλεφας, *elephasz* gr.; *elephas*, -antis, m.)

elegancia jólöltözöttség (*elegantia*, -ae, f. finom ízlés, finomság, szépség, éles elme)

elegáns jól öltözött, csinos (*elegans* válogatós, finnyás, finom, csinos, szép; *eligo* kiválaszt)

elektromos, elektromosság (ηλεκτρον gr. négy rész aranyból és egy rész ezüsből álló fémötvezet, borostyán, hasonlóan viselkedik, mint a mágnes, ezzel a felfedezéssel kezdődött az elektromosság elmélete)

elem (*elementa*, -orum, n. elem, alkatrész)

elixír oldhatatlan alkotórészt nem tartalmazó édesített, szeszes folyadék (*elixatura*, -ae, f. főzet, *elixo* kifőz, megfőz)

embléma jelvény (ἔμβλημα, *embléma* gr. kirakott munka, dombormű, díszítmény, mozaik; *emblemata*, -atis, n.)

embólia a véráramba jutott és tovább került anyag okozta elzáródás (*embolia*, -ae, f.)

embólus az elzáródást okozó anyag, vérrög, zsír, levegő (ἐμβόλον, *embolon* gr. dugattyú szívó és nyomó vízműben; *embolus*, -i, m.)

embrió magzat (ἐμβρύον, *embrüon* gr. újszülött, gödölye, magzat; *embrio*, -onis, f.)

embriológia a magzat fejlődésével foglalkozó tudomány (*embrüon* gr. újszülött, gödölye, magzat + *logia*)

embrionális magzati

eminencia kiválóság, kiemelkedés (*eminentia*, -ae, f.; *eminens* kiemelkedő, szembetűnő, jeles, magasan fekvő)

eminens kiemelkedő, kiváló, jeles (*eminens* kiálló, kimagasló, magasan fekvő, szembetűnő, rendkívüli, jeles, fényes)

empirikus tapasztalati (ἐμπειρικός, *empeirikosz* gr. tapasztalati, tapasztalati; *empiricus*)

emulzió két egymással nem keveredő anyag, folyékony gyógyszerforma (*emulsio*, -onis, f.)

enkefalitisz agyvelőgyulladás (ἐγκεφάλος, *enkephalosz* gr. agyvelő, *encephalitis*, -itidis, f.)

enciklopédia (ἐγκύκλιος παιδεία, *enkükliosz paideia* gr. általános alapismeretek köre, teljes kört, egészet alkotó)

endémia fertőző betegségek rendszeres előfordulása ugyanazon a helyen (ἐνδημος, *endemosz* gr. bennszülött, honos, *endéma noszémata* endémikus betegségek; *endemia*, -ae, f.)

endogén belső okokból keletkező, belső eredetű, önmagától keletkező (ἐνδογενής, *endogenész* gr. házban született; *endogen*)

endokrin belső elválasztású (ἐνδον, *endon* gr. belül, benn + κρῖνον, *krinó* gr. elválaszt, különválaszt, megkülönböztet; *endocrin*)

energia erő (ἐνέργεια, *energeia* gr. hatály, hatásosság; *energia*, -ae, f.)

enerváció ideggyengeség, elerőtlenedés (*enervo* elerőtlenít, gyengít; *nervus*, -i, m. ideg)

enterális bélre vonatkozó, beleket érintő (έντερον, *enteron* gr. bél, has,

női szeméremtest; *enteralis* bélhez tartozó, bél-)

epidémia járvány (ἐπιδημία, *epidémia* gr. tartózkodás, megérkezés, járvány elterjedése; *epidemia*, -ae, f.)

epidemiológia járványtan (*epidemiologia*, -ae, f.)

epidurális kemény agyburok felett fekvő (*epiduralis*, *epi* fölött + *durus* kemény)

epikrízis a kórtörténet adatainak rövid, véleményes írásbeli összefoglalása (ἐπίκρισις, *epikrízisz* gr. döntés, elhatározás; *epicrízis*, -is, f.)

epiláció szőrtelenítés (*epilatio*, -onis, f.)

epilepszia a központi idegrendszer időnkénti görcsrohamokkal, tudatzavarral járó károsodása (ἐπιληψία, *epilépzia* gr. megragadás, visszatartás, nyavalyatörés, *epilépzsiz* gr. megragadás, birtokbavétel, epilepsziás roham; *epilepsia*, -ae, f.)

epileptikus epilepsziában szenvedő (*epilepticus*)

erekció merevedés (*erigo* felegyenesít, felállít; *erectio*, -onis, f. felegyenesedés, felállítás)

erotikus szerelmi (ἐρωτικός, *erótikosz* gr. szerelemre vonatkozó, szerelemmel összefüggő; *eroticus*)

erózió felmaródás bőrön, gyomorban, bélen stb., a földfelszín eróziója (*erosio*, -onis, f. evődés, rákfene; *erodo* megrág, kirág, megtámad, felrág, kiesz)

essencia lényeg, vminek a kivonata (*essentia*, -ae, f. lényeg, vmi veje)

essenciális lényegi (*essentialis*, *essentia*, -ae, f. vminek a veje, lényege)

éter (αἰθήρ, *aithér* gr. a levegő felső, tiszta, tüzes természetű, isteni része; *aether*, -eris, m.)

etikus erkölcsös (ἠθικός, *étikosz* gr. jellemre vonatkozó, erkölcsi; *ethicus*)

etimológia a szavak eredetét vizsgáló tudomány (ετυμολογία, *atümologia* gr. szó származás tan; *etymologia*, -ae, f.)

etnikus népekre vonatkozó, néprajzi (ἠθολογία, *ethnikosz* gr. nemzeti, hazai, honi; *ethnicus*)

etológia viselkedés tudomány (ἐθυμολογία, *éthologia* gr. erkölcsöket, jellemeket bemutatás, jellemrajz; *ethologia*, -ae, f.)

eufória feldobott, örömteli állapot (εὐφορος, *euphorosz* gr. könnyen hordozható, erős, izmos, jó, szép gyü-

mölcsöt termő, termékeny, könnyen elviselhető)

eunuch herélt (εὐνούχος, *eunukhosz* gr. herélt; *eunuchus*, -i, m.)

Európa (Ευρώπη, *Európé* gr. Agénor, föníciai király lánya, Zeusztól született fiai Minosz, Kréta királya és Szarpédón, Európéről nevezték el Európát)

eutanázia kegyes halál (εὐθάνατος, *euthanasz* gr. szép halállal meghaló; *euthanasia*, -ae, f.)

evakuáció kiürítés, kitelepítés (*evacuatio*, -onis, f. kiürítés)

evidens nyilvánvaló (*evideor* tökéletesen látszik, szembetűnik; *video* lát; *evidens* szembetűnő, nyilvánvaló, világos)

exaltált kórosan emelkedett, derűs hangulatban lévő (*exaltatio*, -onis, f. magasba emelés, felmagasztalás; *exalto* magasba emel, felemel, magasztal)

excentrikus középponton kívül fekvő, onnan eredő (*excentricus*)

evolúció a fejlődésemélet (*evolvo* előre gördít, előre gördül, megfejt, megmagyaráz; *evolutio*, -onis, f. forgatás, olvasás)

exhibicionizmus magamutogatás, kóros hajlam a nemi szervek mutogatására (*exhibitionismus*, -i, m.; *exhibeo* odartart, előállít, mutat; *exhibitio*, -onis, f. előállítás, bemutatás, kiszolgáltatás)

exhumálás holttest újra kiasása (*exhumatio*, -onis, f. a földből való elővevés, kivetés; *humus*, -i, f. talaj, föld, termőföld)

exitus halál (*exeo* kimegy, elmegy, eltávozik, meghal; *exitus*, -us, m. kimenetel, eltávozás, halál)

exogén kívülről származó, eredő **expedíció** (*expedio* saját lábát vmiből kifejti [*pes*, *pedis*, m. láb], kivisz, kiment, fejteget, előad; *expeditio*, -onis, f. hadikirándulás, hadjárat, vitatás, fejtegetés)

expresszió kinyomás (*expressio*, -onis, f. kinyomás, kisajtolás, vizet felfelé nyomó gépezet)

extázis kórosan felindult állapot (έκσταση, *eksztaszisz* gr. helyválttatás, megdöbbenés, elragadtatás, lelki zavar; *extasis*, -is, f. réműlet, ijedtség, megdöbbenés)

extrasisztole soron kívüli szívverés (*extrasystole*)

extravertált kifelé forduló (*extra* vmin kívül + *verto* fordul, forog)

extrém rendkívüli, szélsőséges, túlzó (*extremitas*, -atis, f. végső, utolsó, szélső, végtag, szélsőség)

F

fabrikál készít, csinál (*fabrica*, -ae, f. műhely, művészet, mesterség, műfogyás, fortély; *fabricatio*, -onis, f. készítés, alkotás, ügyesség)

faktor tényező, összetevő (*factor*, -oris, m. készítő, csináló; *facio* készít, alkot, terem)

faktum tény, bevégzett dolog (*factum*, -i, n. cselekedet, tény, feldolgozott, tökéletes; *facio* tesz, csinál, készít, alkot)

fakultás egyetemi kar, szak (*facultas*, -atis, f. alkalom, lehetőség, készlet, ügyesség, jártasság)

falánx csatarend, ujjperc (φάλαγξ, *phalanx* gr. makedón csatarend: 50 ember széles, 16 soros, csatarend, sűrű tömeg, sokaság, ujjperc; *phalanx*, -gis, f.)

fals hamis (*falsus* hamis, csalfa)

fáma hír, szóbeszéd (φήμη, *fémé* gr. hír, monda, közvélemény; *fama*, -ae, f. szóbeszéd, hír)

família család (*familia*, -ae, f. család, háznép, vagyon)

familiáris barátságos, családias (*familiaris* háznéphez tartozó, bizalmas, barátságos, otthonos, ismerős)

famulus beosztott, segítő (*famulus*, -i, m. házhoz tartozó, rabszolga)

fantasztikus hihetetlen (φανταστικός, *phantasztikosz* gr. látszatot keltő, képzelőerővel bíró)

fantázia képzelet (φαντασία, *phantasztia* gr. képzelet, megjelenés, kép, képzet, látomás, képzelőerő; *phantasia*, -ae, f. gondolat, ötlet)

fantazma irreális elképzelés (φάντασμα, *phantasztma* gr. tünemény, kísértet, vmely tárgy képzete, képe; *phantasma*, -atis, n.)

farmácia (φαρμακεία, *pharmakeia* gr. gyógyszerek készítése; *pharmacia*, -ae, f., *pharmacopola*, -ae, m., f. bájlat, csodaszer, orvosság árus, kuruzsló)

farmakológia gyógyszerészet tudománya, gyógyszerkutatás (φάρμακον, *pharmakon* gr. gyógyszer, méreg; *pharmacologia*, -ae, f.)

fatális végzetes (fatalis végzethez tartozó, végzettől rendelt; *fatum*, -i, n. végzet)

fázis vminek a foka, állapota (φάσις, *phaszisz* gr. megjelenés, felkelés csillagoké, kifejezés, kijelentés, állítás; *phasis*, -is, f.)

febrilis, subfebrilis lázas, ill. hőemelkedéses állapot (*febrilis, subfebrilis; febris, febris*, f. láz)

február (*februa, -orum*, n. tisztító, engesztelő halotti ünnep februárban; *februo* vallásos értelemben tisztává tesz)

feminin nőies (*femininus* nőies, elpuhult; *femina*, -ae, f. nő, asszony)

fenomén jelenség (φαινόμενον, *phainomenon* gr. tünet, légi, égi jelenség; *phaenomenon*, -i, n.)

fesztivál (*festivus* ünnepi örömhöz tartozó, vidám, gyönyörködtető, *festus* ünnepi, *festum*, -i, n. ünnep)

fibrilláció az izomrostok rövid ideig tartó, önkéntelen összehúzódása (*fibrillatio*, -onis, f.)

figura alak (*figura*, -ae, f. alak, minőség, mód, modor)

fikció kitalált dolog, elképzelés (*fictio*, -onis, f. csinálás, képzés, alakítás, költés; *figo* kitalál, költ, képez)

filantróp emberbarát, emberszerető (φιλόανθρωπος, *philanthróposz* gr. emberszerető, ragadó galaj [növény]; *philanthropus*, -i, m.)

filológia irodalom és nyelvészet tudománya (φιολογία, *philologia* gr. tudományok tanulmányozása, irodalommal foglalkozás; *philologia*, -ae, f.)

filológus irodalommal és nyelvvel foglalkozó tudós (φιλόλογος, *philologosz* gr. tudománykedvelő, tudós, irodalmat ismerő; *philologus*, -i, m.)

filozófia a bölcsesség szeretete (φιλοσοφία, *philosophia* gr. bölcsesség szeretete, bölcsélet; *philosophia*, -ae, f.)

filozófus bölcselő (φιλόσοφος, *philosophosz* gr. a bölcsesség kedvelője; *philosophus*, -i, m.)

filter szűrő (*filtratio*, -onis, f.)

filtráció szűrés (*filtratio*, -onis, f.)

finis befejezés, vége vminek (*finis*, -is, m. határ, vég)

fiskális ügyvédi (*fiscalis* a fiscushoz, császári pénztárhoz tartozó)

fix biztos (*fixus* megerősített, szilárd, meghatározott, változatlan, *figo* megerősít, bever)

fixa idea (*fixus* megerősített, szilárd, meghatározott, változatlan)

fizika (φυσική, *phüsziké* gr. természetbölcsélet; *phüszisz* gr. természet; *physica*, -ae, f.)

fiziológia az emberi szervezet természetes működésével foglalkozó tudomány (φυσιολογία, *phüsziológia* gr. a természet vizsgálata; *physiologia*, -ae, f.)

fizikus (φυσικός, *phüszikosz* gr. a természetet illető, természetfilozófiához tartozó; *physicus*)

fiziológus élettannal foglalkozó tudós (φυσιολόγος, *phüsziológosz* gr. természetbúvár; *physiologus*, -i, m.)

flegmatikus lomha, érzéketlen, hűvös természetű ember (φλεγματικός, *phlegmatikosz* gr. a nyálkára vonatkozó, nyálkás; *phlegma* gr. nyálka, *phlegmaticus* akiben a nyálka túlteng, flegmatikus jellemű ember)

flegmoné a bőr alatti szövetek gyuladása melegség, pirosság, dagadás és fájdalom kíséretében (φλεγμονή, *phlegmoné* gr.; *phlegmoni*, -es, f.)

flexibilis hajlékony, rugalmas (*flecto* hajlít, görbít, *flexibilis* hajlékony, rugalmas)

flexibilitás hajlékonyság (*flexibilitas*, -atis, f. hajlékonyság)

flóra vmely terület növényvilága (*flora*, -ae, f. virág, Flora a tavasz, a virágok, a termékenység istennője)

fluktuáció hullámzás, lüktetés, ingadozás (*fluctuatio*, -onis, f. nyugtalan mozgás, a lélek ingadozása)

fóbia félelem vmitől (φόβος, *phobosz* gr. menekülés, futás, félelem, rémület, rettegés; *phobia*, -ae, f. félelem, rettegés)

fokális központi (*focus*, -i, m., *focalis* tűzhelyhez tartozó)

fókus középpont (*focus*, -i, m. tűzhely, égő áldozati oltár)

forma alak (*forma*, -ae, f. alak, forma, idom, kép)

formáció alakulat (*formatio*, -onis, f. alakulat, képződés, alakítás; *formo* alakít, formál)

formális alak (formális alak, külsődleges)

formás szép, jó alakú (*formosus* deli termetű, szép)

formula szabály, rendelet (*formula*, -ae, f. szépség, rendszabály, szabály, rendelet)

fortuna szerencse (*fortuna*, -ae, f. végzet, szerencse, ill. a szerencse istennője, Fortuna)

fosszilis ásatag (*fossilis* ásatag, fossio, -onis, f. ásás, földkiemelés)

fotoszintézis a zöld növények alapvető élettani folyamata, amelynek során a napfény segítségével szerves anyagokból szerves anyagokat építenek fel (*phosz* gr. fény + *szüntheszisz* összerakás, összetevés; *photosynthesis*, -is, f.)

föderáció szövetség (*foederatio*, -onis, f. szövetség, *foedero* szövetségre lép)

frázis szólam, üres beszéd (φράσις, *phraszisz* gr.; *phrasis*, -is, f. szónoki kifejezés, dikció)

frekvencia gyakoriság, rezgésszám (*frequentia*, -ae, f. vmi gyakori jelenléte, gyakoriság, sokaság, népes gyülekezet)

frekvenciát szeret, kedvel (*frequentio* gyakran látogat, gyakran tesz)

frenetikus pompás, nagyszerű

(φρεναιτικός, *phrenetikosz* gr. tébolyodott, elmeháborodott, lelki beteg; φρήν, *phrén* gr. rekeszizom, lélek, ész, értelem: az ókorban a lélek székhelyét különféle testrészekbe helyezték, ki-ki máshová, így a rekeszizomba, a májba, a szívbe, a szív körüli vérbe, az agyba; ezek a központok az érzelmek, szenvedélyek és a gondolkodás székhelyei voltak az ókori gondolkodók szerint)

frigid (*frigidus* hideg, hűvös)

frivol izetlen, sületlen (*frivulus* törékeny, gyenge, szegény, csekély értékű, jelentéktelen, izetlen, sületlen)

frontális elülső, homloki (*frontalis*, *frons* -tis, m. homlok)

frusztráció csalódás (*frustror* meghiúsít, eredménytelenné tesz)

fundamentum alap (*fundamentum*, -i, n. alap, *fundo* alapot lehelyez, alapít, megerősít)

funkció működés (*functio*, -onis, f. eljárás, eligazítás, teljesítés; *fungor* foglalkozik vmivel, elvégez, teljesít)

funkcionális működési (*functionalis*, *functio*, -onis, f. eljárás, eligazítás, teljesítés, vmi értéke)

fúria veszekedős, dühöngő (*furia*, -ae, f. a dühösség, bosszúállás három istennője; *furor*, -oris, m. dühöng, őrzöng, *furor* őrzöngés, dühöngés)

furunkulus kelés (*furunculus*, -i, m.)

fúzió egyesülés, egybeolvadás (*fusio*, -*onis*, f. öntés, öntet, olvasztás, *fundo* önt, olvaszt, könnyű székletet csinál)

G

ganglion idegdúc (γάγγλιον, *ganglion* gr. daganatféle, idegdaganat; *ganglion*, -*ii*, n.)

gangréna üszkösödés (γάγγραινα, *gangraina* gr. rákos daganat; *gangraena*, -*ae*, f. rákfene, csontvédés)

garancia szavatosság (*garantia*, -*ae*, f.)

gargalizál (γαργαρίζω, *gargaridzo* gr. csiklandoz, ingerel, öblöget; *gargarisma*, -*atis*, n. toroköblögető szer)

genealógia származástan (γενεαλογία, gr.; *genealogia*, -*ae*, f.; *genosz* gr. faj, nemzetség)

generáció nemzedék (*generatio*, -*onis*, f. nemzés, nemző képesség, nemzedék; *genero* szül, nemz; *genus*, -*eris*, n. nem, faj)

generális általános, a szervezet egészét érintő (*generalis* nemhez [*genus*], fajhoz tartozó)

genetika az öröklődéstannal foglalkozó tudomány (*genetica*, -*ae*, f., *genus*, -*eris*, n.; γένος, *genosz* gr. nemzetség, származás, eredet, nem, faj)

genesis nemzés, teremtés, eredet (γένεσις, *geneszisz* gr.; *genesis*, -*is*, f. nemzés, teremtés, eredet)

genitális nemi szervhez tartozó (*genitalis*, *genus*, -*i*, n.)

géníusz zseni (*genius*, -*ii*, n. életadó, pártoló, jóakaró)

genusz faj, nem (γένος, *genosz* gr. faj, nem; *genus*, -*i*, n.)

geográfus földrajztudós (γεωγράφος, *geógraphosz* gr. földrajztudós, földrajzi író; *geographus*, -*i*, m.)

geometria mértan (γεωμετρία, *geómetria* gr. mértan, földmérés; *geometria*, -*ae*, f.)

geometrikus mértani (γεωμετρικός, *geómetrikosz* gr. földméréshez tartozó, mértani)

gerontológia az öregegedéssel, az idősök betegségeivel foglalkozó tudomány (γέρων, *gerón* gr. idős, öreg + *logia*; *gerontologia*, -*ae*, f.)

gesztus jóindulatú, nagyvonalú cselekedet, tett vkivel szemben (*gestus*, -*us*, m. a test tartása, magatartás, mozgás, *gero* visel, hord)

gimnasztika testgyakorlás, torna (γυμναστική, *gümnasztiké* gr. testgyakorlás)

gimnasztikus torna- (γυμναστικός, *gümnasztikosz* gr. testgyakorlathoz tartozó; *gymnasticus*)

gimnázium középiskola (γυμνάσιον, *gümnaszion* gr. testgyakorló hely, tanítóhely, iskola; *gymnasium*, -*ii*, n.)

gipsz (*gypsum*, -*i*, n. gipsz, gipszszobor)

gladiátor küzdő (*gladiator*, -*oris*, m. cirkuszi játékokkal más gladiátorokkal vagy vadállatokkal vívó rabszolga; *gladius* -*ii*, m. kard)

glaukóma zöld hályog (γλαυκώμα, *glaukóma* gr. a szem elhomályosulása, hályog; *glaucoma*, -*atis*, n.)

globális az egész földre kiterjedő (*globus*, -*i*, m. gömbölyű test, gömb, golyó, földgömb; *globalis*)

glóbusz gömb, földgömb (*globus*, -*i*, m. gömbölyű test, gömb, golyó, földgömb)

glória a fej felett megjelenő fénykorszorú (*gloria*, -*ae*, f. tisztelet, dicsőség, ékesség, disz)

glosszárium szómagyarázat (γλωσσάριον, *glósszarion* gr. idegen és régi szavakat magyarázó szótár, *glossarium*, -*ii*, n.; *glóssza* gr. nyelv)

gonorrea nemi betegség (γονόρροια, *gonorroia* gr. ondókiömlés; *gonorrhoea*, -*ae*, f.)

grammatika nyelvtan (γραμματική, *grammatiké* gr. nyelvtan, írás-olvasás tudománya; *grammatica*, -*ae*, f.)

grammatikus nyelvtudománnyal foglalkozó (γραμματικός, *grammatikosz* gr. nyelvtudományhoz tartozó; *grammaticus*)

gratis ingyen, ajándékba (*gratia*, -*ae*, f. hála, köszönet)

gravitáció terhesség (*graviditas*, -*atis*, f. terhesség, viselősség; *gravis* súlyos, nehéz)

gravitáció nehézkedés (*gravitatio*, -*onis*, f. nehézség, súlyosság; *gravis*)

gusztus ízlés, ízlelés (*gustus*, -*us*, m. ízlelés, kóstolás, előétel, vminek az íze; *gusto* kórtol, ízlel)

H

habituális alkati (*habitualis*, *habito* lakik, tartózkodik, marad vhol)

habitus jellem, külalak, lelki alkat (*habitus*, -*us*, m. külső testi állapot, alkat, magatartás, ruházat, természet, *habito*

lakik, marad vhol, tehát a habitus az, ami benne lakik az emberben)

hallucináció érzécsalódás (*alucinatio*, -*onis*, f. félrebeszélés, álmodozás)

hallucinogén érzécsalódást okozó (*hallucinogen*)

harmónia összhang (άρμονία, *harmonia* gr. összhangzás, összhang; *harmonia*, -*ae*, f.)

harmonikus összhangban lévő (άρμονικός, *harmonikosz* gr. összhanghoz tartozó, összhangban lévő; *harmonicus*)

hemangióma⁴ vérdaganat (*haemangioma*, -*atis*, n.)

hematológia (*haematologia*, -*ae*, f.; *haima* gr. vér)

hemofília⁵ csak fiúgyermeken öröklődő fokozott vérzékenységgel járó betegség (*haemophilia*; *haima* gr. vér, *philia* gr. barátság, szeretet, vonzalom vmi iránt)

hemoglobin (*haemoglobin*)

hemorrágia vérzés, vérfolyás (αιμορραγία, *aimorrhagia* gr. vérzés, vérfolyás; *haemorrhagia*, -*ae*, f.)

hepatitisz májgyulladás (ήπατιτις, *hépatitisz* gr. májszerű, májérv; ήπαρ, *hépar* gr. máj; *hepatitis*, -*itidis*, f.)

herba pl.tea (*herba*, -*ae*, f. fű, gabonaszár, fűszár)

herbárium fűvészkönyv (*herba*, -*ae*, f. fű, fűszár, gabonaszár, *herbarium*, -*ii*, n. fűvészkönyv)

hermeneutika az értelmezés tudománya (ἑρμηνευμα, *herméneuma* gr. értelmezés, magyarázás; *hermeneutica*, -*ae*, f.)

heroikus hősi (ἡρωϊκός, *héroiokosz* gr. hősi, hősoket illető)

hérosz hős (ἦρωξ, *hérosz* gr. hős, vitéz, *heros*, -*ois*, m.)

herpesz fekély (ἑρπηξ, *herpész* gr. mászó, terjeszkedő rossz fekély, apró fekély; *herpes*, -*petis*, m.)

heterogén másfajta, különböző részekből álló (*heterosz* gr. más, másik + *genosz* gr. faj, nem; *heterogen*)

hezitáció habozás, bizonytalanság (*haesitatio*, *onis*, f. ingadozás, határozatlanság; *haereo* ingadozik, bizonytalanodik, zavarban van)

hiátus hiány (*hio* tátong, nyitva áll, *hiatus*, -*us*, m. nyílás, hasadék)

hibernáció téli álm, gyógyszerekkel mesterségesen létrehozott lecsökken-

tett testhőmérséklet (*hibernatio*, -onis, f. kitelelés)

hibernál lehűt (*hiberno* telet, kitelel)

hibrid keverék (*hibrida*, -ae, m., f. korcs, keverék, római férfi idegen nőtől vagy rabszolgától nemzett gyereke)

hidra (ὕδρα, *hüdra* gr. vizikígyó, vö. *hüdór* víz; *hydra*, -ae, f.)

hidraulikus (ὕδραυλικός, *hüdraulikosz* gr. vízorgonához tartozó; *hydraulicus*)

higiénia testi-lelki tisztaság (ὑγιεία, *hügieia* gr. jó egészség, a test egészséges állapota, gyógyulás; *hygiaenia*, -ae, f.; *Hügieia*: Aszklepiosz egyik lánya, általában lányai, *Hügieia* és *Panakeia*, valamint szent állatai, a kutya és a kígyó kíséretében jelent meg a beteg embereknek álmukban, amikor inkubáció, álmjósolat segítségével szerettek volna meggyógyulni)

himnusz (ὕμνος, *hümnosz* gr. vmely istent dicsőítő ének; *hymnus*, -i, m.)

hipertenzio magas vérnyomás (*hypertensio*, -onis, f., *hyper* vmi felett + *tensio*, -onis, f. feszülés, kifeszítés, az idegek megfeszülése, összehúzódása)

hipertónia magas vérnyomás (*hypertonia*, -ae, f., *hyper* vmi felett + *tonus*, -i, m. megfeszítés)

hipertrofia túltengés, túlbujánzás (*hypertrophia*, -ae, f. *hyper* vmi felett, túl + *trophé* gr. táplálék, eledel, szó szerint túltáplált, erős)

altatószer (*hypnoticum*, -i, n.; ὕπνος, *hüpnosz* gr. álm. alvás)

hipnotikum hipnotikus altató (ὕπνωτικός, *hüpnótikosz* gr. álmos, szunyókáló, altató; *hypnoticus*)

hipnózis mesterségesen előidézett álomhoz hasonló állapot (*hypnosis*, -is, f.; *hüpnosz* gr. álm. alvás)

hipochondria betegségek beképzése (ὑποχόνδριον, *hüpokhondrion* gr. altest; *hypochondria*, -ae, f.)

hipotenzio alacsony vérnyomás (*hypotensio*, -onis, f.)

hipotetikus feltételes, feltételezhető (ὑποθετικός, *hüpothetikosz* gr. feltételes, feltevésre vonatkozó, kérdésre, témára vonatkozó; *hypotheticus*)

hipotézis feltevés, feltételezés (ὑπόθεσις, *hüpothesisz* gr. alaptétel, alapelv, feltétel, feltevés, feltételezés, terv, szándék, cél, kiinduló pont, ürügy, alkalom; *hypothesis*, -is, f.)

hisztológia szövettan (ἱστός, *hisztosz* gr. árbc, szövőállvány, szövőszék, szövet; *histologia*, -ae, f.)

história történet, történelem (ἱστορία, *hisztoria* gr. tudás, beszéd, elbeszélés tárgya, történelem; *historia*, -ae, f. történelem)

hisztéria pszichoneurotikus rendellenesség (ἕστερα, *hüszttera* gr. anyaméh, valószínűleg azért ebből a szóból ered, mert régebben csak a nők betegségének tartották; *hysteria*, -ae, f.)

hisztérikus (ὑστερικός, *hüsztterikosz* gr. anyaméhra vonatkozó, méhében fájdalmat érző, méhbajban szenvedő; *histericus*)

holokauszt (ὁλόκαυστον, *holokauszton* gr. égő áldozat az isteneknek, amelyet teljesen elégettek; *holocaustum*, -i, n.)

homogén egynemű (ὁμογενής, *homogenezs* gr. ugyanahhoz a fajhoz, családhoz tartozó, rokon, *homoiosz* gr. hasonló vmihez, ugyanolyan; *genosz* gr. nem, faj)

homológ megegyező szerkezetű, hasonló (ὁμόλογος, *homologosz* gr. egyetértő, ugyanazon véleményen lévő, megfelelő vminek, megegyezés szerinti)

homonímia azonosnevűség, egyenlő vagy azonos hangzás különböző jelentséssel (ὁμωνυμία, *homónümia* gr.)

homoszexuális azonos neműeket kedvelő (ὁμοίος, *homoiosz* gr. hasonló; *homosexualis*)

honorárium tiszteletdíj (*honorarium*, -ii, n. tiszteletdíj, kedveskedés; *honor*, -oris, m. tisztelet, becsület)

horizont láthatár (ὁρίζων, *horidzón* gr. látókör a csillagászatban, láthatár; *horizon*, -ontis, n.)

hormon belső elválasztású mirigyek által termelt anyagok (ὄρμη, *hormé* gr. erőfeszítés, igyekezet, vágy, kívánság)

horoszkóp (ὁροσκοπεῖον, *hóroszkopeion* gr. születéskor a csillagállás szerkesztésekor használt eszköz, a *hóroszkopeó* azt jenti, hogy az időt szemlélő, vizsgáló; *horoscopium*, -ii, n.)

horribilis borzasztó, rettenetes (*horreo* borzad, elrémül)

horror borzalom, rémület, rettenet (*horror*, -oris, m. összeborzadás)

hospitalizmus kórházi kezelés során kialakuló betegség (*hospitium*, -ii, n. vendégbarátság, megvendégelés, vendégelési hely, szállás, tanya, hospitalis vendégszerető, vendég, vendégszobák; *hospitalismus*, -i, m.)

humanitás emberségesség, emberiség, emberség (*humanitas*, -atis, f., *homo*, -inis, m. ember)

humánus (*humanus* emberies, emberes, emberi)

humor nedv, folyadék, vidámság, a vicceket értő képesség (*humor*, -oris, m. nedv, nedvesség, folyadék)

humorális elmélet a hippokratészi klasszikus négy nedvre (vér, nyálka, fekete epe, sárga epe) vonatkozó elmélet

humusz termőtalaj (*humus*, -i, f. föld, termőföld)

hydrokele vízsérv (ὕδωρ, *hüdór* gr. víz, folyadék; κήλη, *kélé* gr. daganat, púp)

1. Cicero: De finibus bonorum et malorum (A legfőbb jóról és rosszról) 3.2.4–6. Ford. Némethy Géza.

2. Uo. 3.4.15. Ford. Némethy Géza.

3. Az összes -logia végű szó valaminek a tudományát jelenti.

4. Az összes hem- kezdetű szó a görög *haima* (vér) szóból ered, ennek latin átírása: *haem*-.

5. A görög eredetű *fil-* (*phil-*) elő- vagy utótagként vminek a kedvelője, szeretője jelentéssel bír, pl. *filantróp* emberszerető.